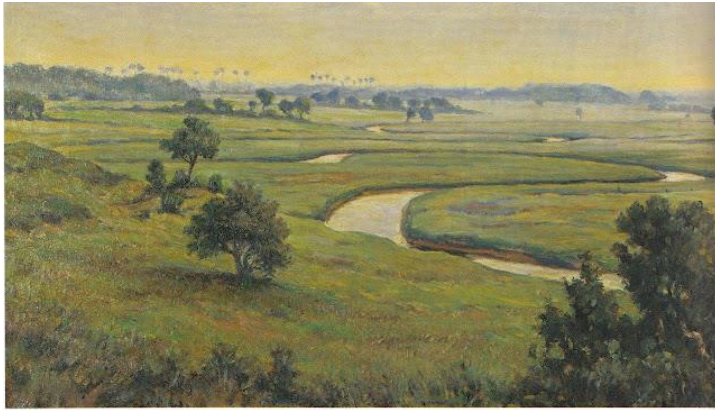

Verslag orchideeën excursie Drentse AA gebied

Op zondag 31 mei is de excursie naar het stroomdal van het Drentse AA gebied geweest. Dit gebied in Noord Drenthe is het enige overgebleven gebied in Nederland waar het beekdal nog intact is. Midden jaren '60 is Staatsbosbeheer overgegaan tot de eerste aankoop van gronden. In de 70^e jaren van de vorige eeuw dreigde de ruilverkaveling het gebied om te vormen tot "goede" landbouw gronden. De kunstschilder Evert Musch (1918 -2007) heeft met onderstaand schilderij, en samen met Landschapsarchitect De Vroome, de aanzet gegeven om het prachtige beekdallandschap voor de ondergang te redden. Dit jaar wordt het 50-jarig bestaan gevierd. (zie www.drentseaa.nl).

De Drentse AA (Evert Musch).

De Drentse AA is een stelsel van beekjes en loopjes die naar de verschillende dorpen in het gebied zijn genoemd. Al deze stroompjes komen tenslotte samen en tussen Zuidlaren en Haren wordt het de Drentse AA, waar er een aftakking naar het Noord Willemskanaal is. Het water stroomt vervolgens via Groningen en het Eemskanaal naar Delfzijl. In de stad Groningen herinneren de straatnamen Hoge der A en Lage der A en naam van de "De Akerk" nog aan de oude loop van de beek. Destijds ging hij over in het Reitdiep, die het water vervolgens afvoerde naar de Lauwerszee bij Zoutkamp.

Het Nationaal Park Drentse AA is het enige park in Nederland waarin dorpen liggen. Het ligt in de driehoek Assen - Gieten - Glimmen en heet officieel het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa. Daaromheen is het Nationaal Landschap Drentsche Aa ingesteld, dat ook gebieden ten noorden, oosten en zuiden ervan omvat.

Dat het gebied zo rijk is komt mede door de natuurlijke geologische ontstaansgeschiedenis in combinatie met het eeuwenoude beheer van het gebied. De graslanden naast de beken werden van oudsher gemaaid en afgevoerd en ook nu nog vindt deze beheervorm jaarlijks plaats. Daarnaast worden de vele heidevelden in stand gehouden door begrazing en zijn de afgelopen jaren enkele aangeplante bosvakken weer gekapt. Mede door dit beheer heeft het gebied zijn diversiteit gekregen en staan de cultuurhistorische waarden in het gebied dan ook boven de natuurwaarden.

De excursie

De groep, bestaande uit negen mensen, werd rondgeleid door boswachter Kees van Son. We hebben deze middag de verschillende landschapselementen bezocht: vochtige weilanden naast de beek, de drogere bossen op een stuwwal tegen de beek aan, en de heidevelden. Een druk programma dus!

Vanaf de parkeerplaats aan de Molensteeg in Oudemolen zijn we naar de boerderij gelopen waarin de kantoren en de werkschuur van SBB zijn gevestigd. Deze beheerboerderij staat op de plek waar in de 17^e eeuw een watermolen stond. Het dorp is naar deze molen genoemd. Naast de boerderij stroomt het Oudemolense Diepje. Voor de boerderij ligt een prachtig grasveld, waar we onze eerste orchideeën (gevlekte en niet gevlekte rietorchis) zien. Verder zien we hier o.a. de ratelaar, kamgras, echte koekoeksbloem, pinksterbloem, moerasvergeet-mij-nietje, scherpe boterbloem en ook een spontane mutant van deze laatste soort: de dubbele boterbloem. Van deze plant heb ik geen andere naam kunnen vinden. Daarnaast stond er de bosbies (*Scirpus sylvaticus*). Een vrij zeldzame soort die voorkomt op vochtig grazig terrein en in vochtige bossen.

In de berm van de oprit naar de boerderij staat de zwartblauwe rapunzel, een zeer zeldzame soort. Hij staat op plekken die regelmatig overstromen. Later vinden we in een weiland langs de beek ook nog een groeiplaats van deze prachtige plant.

De weilanden naast de beek zijn erg vochtig. De vegetatie wordt eens per jaar gemaaid en afgevoerd. Door deze beheermethode worden deze landerijen open gehouden. Veel voorkomende soorten zijn hier o.a. de soorten die ook in het grasveld voor de boerderij staan. Verder nog moerasspirea, het heerlijk geurende watermunt, gele lis, valeriaan, grote wederik en penningkruid.

In het Oudemolense Bos horen we o.a. de fluiters en de wielewaal. Aan planten komen er o.a. de adelaarsvaren volop voor en we zien er klaverzuring, dalkruid en salomonszegel.

Ongeveer 6 jaar geleden is een groot bosvak met larixen gekapt. Nu wordt dit begraaasd door een kleine kudde Hooglanders. Doordat de verdamping nu niet meer plaatsvindt, zijn er spontaan twee vennetjes ontstaan, waarin veel veenmos groeit, dus is er weer op hele kleine schaal spontaal hoogveenvorming. Daarnaast groeit er veenpluis. Soorten die we hier hebben gezien, en op een naastliggend heideterrein waren o.a. struik- en dopheide, liggend walstro, tormentil en biggekruid. Naast de droge heide zijn we door een stukje natte heide gelopen waar we enkele plantjes van de lavendelheide vonden. Ook zagen we hier volop het éénarig wollegras. Daarnaast vonden we hier het mosklokje, een paddenstoeltje. David vond nog het paarshart trechtertje en de gewone zwavelkop.

In het gebied zijn anderhalf jaar geleden enkele bevers losgelaten. Op verschillende plekken zijn sporen hiervan te vinden: afgeknaagde stammetjes en op enkele plekken in de beek, beverdammen.

Naast weilanden wordt er ook rogge verbouwd op een akker. In samenwerking met de Universiteit Wageningen zijn hier enkele jaren terug bollen van de roggelelie geplant. We vinden in het veld één exemplaar, jammer genoeg nog niet in bloei.

Na deze waarneming wordt de excursie vervolgd door een drassig stuk weiland naast de beek. Met veel moeite kunnen we dit oversteken, waarna we kunnen genieten van een ooievaarsnest met twee jongen. Via het fietspad komen we weer in het dorpje uit, waarna we na drie uur bij ons startpunt arriveren.

Tijdens deze excursie hebben we niet veel orchideeën gezien, maar wel veel andere soorten en veel van het gebied geleerd. Voor enkelen van het groepjes was dit de eerste kennismaking met het Drentse AA gebied en zeker de moeite waard. Jammer genoeg lag het weiland met veel orchideeën te ver van ons startpunt af om dat lopende te doen. Een volgende keer misschien!

Bosbies (Ada van Binsbergen)

Zwartblauwe rapunzel.

Op de parkeerplaats voor aanvang van de excursie met midden achter de gids Kees van Son.

Ter informatie: het laatste nummer van de Levende Natuur is een themanummer '50 jaar Drentsche AA'. Voor mensen die meer over het gebied willen weten.